

رشد سواد در نقاط عطف

رهنمودهای رشد سواد دقیق نیست و صرفاً باید به حیث رهنما به کار گرفته شود. هر طفلی با سرعت متفاوتی رشد می‌کند و مهارت لسان شفاهی، خواندن و نوشتن حتماً با سرعت یکسان یا همزمان رشد نمی‌کند. خصوصیات ذیل ممکن است در روند رشد سواد مشاهده گردد. این خصوصیات ممکن است به والدین کمک نماید تا کارهای طفل‌شان را بهتر درک نمایند.

اگر فکر می‌کنید که طفل‌تان معیارات لازمه را برآورده نساخته است، با داکتر عمومی خود یا نرس اجتماعی صحبت کنید، چون مداخله در این مورد ممکن است موثر باشد.

ابتدایی (0 تا 3)

0الی 1 سال	1الی 2 سال
<p>لسان شفاهی</p> <p>1الی 3 ماه: با چرخ دادن سر به صدای انسان عکس‌العمل نشان می‌دهد. صداهای مکرر مثل صدای بغ‌بغو ایجاد می‌کند.</p> <p>4ماه: به «نی» و «و» تغییرات لحن صدا عکس‌العمل نشان می‌دهد. صداهای گفتار نزدیک‌تر هستند.</p> <p>6الی 9 ماه: بعضی صداهای محیط را تقلید می‌کند، بعضی لغات پرکاربرد را که برایش بامعنی است تقلید می‌کند (مادر، پدر، بیسکویت، بای-بای). (به نام خودش و بعضی خواسته‌ها مثل بیا اینجا عکس‌العمل نشان می‌دهد. به گفته‌هایی که خطاب به او بیان می‌شود گوش می‌کند و شروع به درک لغات پرکاربرد) از قبیل پیاله، بوتل (می‌کند).</p> <p>12ماه: با تناوب بیشتری از صداهای گفتاری یا صداهای غیر گریه برای جلب توجه و برآورده ساختن ضروریات استفاده می‌کند. یک یا دو لغت واضح ادا می‌کند.</p>	<p>لسان شفاهی</p> <p>غان‌وغون کردن بازتاب صداهای و الگوهای آهنگ، لسان اصلی آنهاست. مجموعه لغاتی که می‌فهمد کلان‌تر از مجموعه لغاتی است که می‌تواند آنها را ادا کند. وقتی شخص کلان‌سال نام اعضای بدن و تصاویر را بیان می‌کند، طفل می‌تواند به بعضی از اعضای بدن یا تصاویر اشیا اشاره کند.</p> <p>شروع به استفاده از «گفتار تلگرافی» می‌کند؛ مثل <i>Daddy home. Get milk. Bottle fall.</i></p> <p>سوالات 1-2 کلمه‌ای پرسان می‌کند؛ مثل آن چیست؟</p> <p>15ماه 4-5: کلمه ادا می‌کند</p> <p>18ماه 9-20: کلمه ادا می‌کند. می‌تواند بیشتر صداهای لسان اصلی خود را تلفظ کند.</p>

0الی 1 سال	1الی 2 سال
<p>خواندن</p> <p>به کتاب‌هایی که برایش خوانده می‌شود گوش می‌کند.</p> <p>3الی 6 ماه: به تصاویر عمیق می‌شود</p> <p>9الی 12 ماه: کتاب‌ها را با لمس کردن، نگاه کردن، چشیدن، بوی کردن و گوش کردن بررسی می‌کند.</p>	<p>21 ماه: بازی‌های آهنگین را خوش دارد. کوشش می‌کند که تجربیات خود را به اشتراک بگذارد.</p> <p>24 ماه: 150-300 کلمه ادا می‌کند.</p> <p>خواندن</p> <p>به کتاب‌هایی که برایش خوانده می‌شود گوش می‌کند.</p> <p>با داستان‌هایی که برایش خوانده می‌شود همراهی بیشتری می‌کند.</p> <p>بازی‌های دارای تکرار و آهنگین را خوش دارد.</p> <p>از نگاه کردن به کتاب‌های معلوماتی که حاوی عکسهای اشیای دنیای اطفال است لذت می‌برد.</p> <p>نوشتن</p> <p>گرفتن و بالا کردن قلم‌رنگه، گچ و پنبسیل را یاد می‌گیرد.</p> <p>چیزهای نامفهوم نوشته می‌کند. به تدریج (2-1) ساله (از حرکات دایره‌ای کلان به طرف ترسیم نمودن خط و نوشتن چیزهای نامفهوم متمایل می‌شود. ممکن است پیام‌های «نوشته‌شده «را» با صدای بالا بخواند.»</p>

نوپا) دوره آمادگی/مهدطفل)

لسان شفاهی

دارای دایره لغات بیانی است .

حدود 2600 کلمه را ادا می‌کند.

معنای حدود 20,000 لغت را می‌فهمد .

هدف خود را با جملات صحیح و پیچیده بیان می‌کند .

از انواع جمله استفاده می‌کنند؛ مثل سوالیه، عبارات، اظهاریه.

می‌تواند دستورهای یک و دو مرحله‌ای را تعقیب کند؛ مثل کفشهای را بیرون کن و یک طرف بگذار.

خواندن

با توجه به داستان‌ها گوش می‌کند.

در پروگرام جمع‌خوانی و یک‌سرایی از حفظ اشتراک می‌کند.

به تدریج می‌تواند لغات داخل متن را بر بنیاد قافیه پیش‌بینی نماید.

با «کارکرد» کتاب‌آشنایی دارد، مفاهیمی از قبیل جلد، رو، پشت، عنوان، لغات و صفحات را می‌شناسد .

طریقه ورق زدن صفحات و جهت خواندن حروف را می‌شناسد؛ بطورمثال بالا به پایان، چپ به راست.

مانند یک کتابخوان رفتار می‌کند. کتاب‌های آشنا را «می‌خواند» .

حروف الفبا را تشخیص می‌دهد و نام آنها را می‌گوید .

ارتباط بین حروف و صداها را درک می‌کند.

به تدریج طریقه نقطه‌گذاری را می‌آموزد.

نوپای ابتدایی (3 الی 5 سال)

لسان شفاهی

2الی 3 سال :جملات-3 کلمه‌ای بیان می‌کند؛ مثل *I do it. Mummy help me*

3الی 4 سال :دایره لغات گسترده‌ای دارد و از ساختارهای جمله پیچیده‌تر استفاده می‌کند .

می‌تواند از لغات جمع استفاده نماید، می‌تواند تعمیم بدهد؛ مثل *childs, sheeps* می‌تواند از افعال گذشته استفاده نماید، ممکن است *ed* به افعال بی‌قاعده اضافه کند؛

بطورمثال *comed, runned*

اطفال ممکن است در وقت بازی با خودشان صحبت کنند یا کارهای خود را در وقت انجام دادن تشریح کنند؛ بطورمثال من در حال شانه کردن موهای خود هستم. من در حال ترسیم یک نقاشی خوب هستم.

5سال :دایره لغات او 2500-5000 کلمه دارد.

بعضی اطفال در تلفظ */r/، /l/، /sh/ and /th/* با مشکل مواجه هستند.

بسیار صحبت می‌کند، فعالانه در گفتگو اشتراک می‌کند. اگر برای موقعیت خاصی لغت نداشته باشد، ممکن است برای آن موقعیت لغت بسازد. اغلب جملات جالب بیان می‌کند چون کوشش می‌کند صدای لغات و کاربرد آنها را در عرصه‌های مختلف امتحان کند .

4-year-old girl: *I'm not being boisterous, I'm being girlstrous!*

3-year-old: *I love you, mummy.*

Mum: *I love you, too.*

3-year-old: *I love you, three.*

نوپا) دوره آمادگی/مهدطفل)

نوشتن

قاعده نوشتن را می‌داند، شروع به نوشتن از بالا به پایین و چپ به راست می‌کند، بین لغات فاصله می‌گذارد .

شروع به نوشتن بعضی حروف الفبا و لغات پرکاربرد می‌کند .

نام خودش را نوشته می‌کند .به‌تدریج با قاعده استفاده از حروف کلان و کوچک آشنا می‌شود.

گاهی ممکن است رشته‌هایی از حروف تکراری دیده شود، چون اطفال طریقه نوشتن حروف را تمرین می‌کنند.

استفاده از صداهای لغات برای هجی کردن آنها در وقت نوشتن را آغاز می‌کند .استفاده از صدای ابتدایی برای بیان لغات در وقت نوشتن را آغاز می‌کند.

ممکن است از نام حرف به جای صدای آن استفاده نماید؛ بطورمثال 'cAK' به جای 'cake'.

می‌تواند با صفحه‌کلید تایپ کند، لغات دست‌نویس یا لغات کتاب را تقلید کند.

نوپای ابتدایی (3 الی 5 سال)

خواندن

درخواست می‌کند که برایش داستان خوانده شود.

بعضی کتاب‌ها را بیش از کتاب‌های دیگر خوش دارد، از خواندن چندباره آنها لذت می‌برد.

وانمود به خواندن، ورق زدن صفحات و استفاده از تصاویر برای داستان‌گویی از حافظه می‌کند یا داستان‌های جدیدی به کمک تصاویر می‌سازد.

حروف چاپی را در محیط خود تشخیص می‌دهد و کوشش در خواندن آنها می‌کند .ممکن است حرف آغازین نام خود را در اطرافش تشخیص دهد.

بعضی اعداد و حروف را می‌شناسد و آنها را در فونتهای مختلف در محیط و در کتاب‌ها تشخیص می‌دهد.

نوشتن

از سمبول‌ها (خط، دایره یا اشکال دیگر (برای نشان دادن لغات استفاده می‌کند.

تفاوت بین ترسیم نمودن و نوشتن را می‌فهمد.

می‌داند که حروف چاپی دارای پیام است.

ممکن است با سمبول‌های شبیه حروف یا حروف کاپی‌شده از محیط برای نقاشی‌های خود عنوان بسازد.

اشکال حروف را امتحان می‌کند.

می‌تواند حروف و اشکال را ردیابی کند.

شروع به استفاده از حروف واقعی و تصادفی برای ساخت لغت می‌کند .

شروع به درک مفهوم فونتهای مختلف می‌کند؛ این که یک حرف ممکن است به چندین شکل نوشته شود 'A a a' :

نوپای ابتدایی (3 الی 5 سال)	نوپا) دوره آمادگی/مهدطفل)
نام خودش را نوشته می‌کند. ممکن است حروف کوچک و کلان را با هم اشتباه کند و از آنها به درستی استفاده نکند.	

ابتدایی) مهدطفل الی سال(1	گذار) سالهای 1 الی(2	گسترش) سالهای 2 الی(4
<p style="text-align: right;">لسان شفاهی</p> <p>به تدریج از لغات و ساختارهای جمله پیچیده‌تر استفاده می‌کند . می‌تواند گفتار خود را برای تامین ضروریات در موقعیت‌های گوناگون تنظیم نماید. از لسان برای انواع کاربردها و اهداف استفاده می‌کند؛ بطورمثال:</p> <ul style="list-style-type: none"> • تامین ضروریات و خواسته‌های فردی، مثل پیاله را به من می‌دهی؟ • کنترل رفتار، احساسات یا نگرش‌های دیگران، مثل آن کار را نکن. • تعامل و ایجاد ارتباط با دیگران، مثل می‌خواهی کنار من بنشینی؟ • بیان کردن نظرات و تجربیات فردی، مثل می‌توانم نقاشی بکشم. • یادگیری چیزهای جدید و ارزیابی دانش، مثل چرا این حادثه رخ داد؟ • تخیل، ایجاد دنیاهاى جدید، ساختن داستان، مثل می‌خواهم شاهزاده باشم. • اطلاع‌رسانی، تشریح، توصیف، مثل مادر کیک‌ها را به شما معرفی می‌کنم. <p>می‌تواند به دقت گوش کند و از دستورهای چند-مرحله‌ای پیروی کند، بطورمثال: برو بیرون و در موتر کلاهد را جستجو کن .بعداً بیا و به من بگو که آیا توانستی آن را پیدا کنی.</p>		

ابتدایی) مهد طفل الی سال(1)	گذر) سالهای 1 الی(2)	گسترش) سالهای 2 الی(4)
<p>خواندن</p> <p>کتاب‌هایی درباره مفاهیم آشنا یا کتاب‌های حاوی خطوط داستانی آسان می‌خوانند.</p> <p>به تدریج و از طریق تمرین در قسمت خواندن به تسلط می‌رسد.</p> <p>می‌تواند بعضی جنبه‌های داستان را پیشگویی کند.</p> <p>می‌تواند از تناظر حرف-صدا، اجزای لغت، و زمینه برای تشخیص لغات جدید استفاده نماید .</p> <p>لغات معروف و پرکاربرد در متن چاپی را تشخیص می‌دهد.</p> <p>برای مفهوم‌سازی در وقت خواندن، از سرنخ‌های تصویری استفاده می‌کند.</p> <p>خواندن خود را تفتیش می‌کند و اشتباهات خود را اصلاح می‌کند .متوجه ناتوانی خود در خواندن متن می‌شود.</p> <p>می‌تواند درباره متن گفتگو نماید و خط داستان و بعضی جزئیات را به یاد بیاورد.</p>	<p>خواندن</p> <p>شروع به خواندن کتاب درباره موضوعات فراتر از تجربیات فردی، بشمول مجموعه داستانی و غیرداستانی، می‌کند.</p> <p>متن را با تسلط و احساس بیشتری می‌خواند .</p> <p>در زمان بلند خواندن اصول نقطه‌گذاری را مراعات می‌کند؛ بطورمثال لحن صدا را برای سوالیه کردن جمله تغییر می‌دهد.</p> <p>آسان‌تر و سریع‌تر از استراتژی‌های شناسایی لغت استفاده می‌کند.</p> <p>می‌تواند روند داستان را، بر بنیاد شناخت کلی از داستان، پیش‌بینی نماید.</p> <p>اشتباهات خود را با استراتژی‌های مناسب با کارآیی بیشتر اصلاح می‌کند .بسیاری از لغات را با چشم شناسایی می‌کند.</p> <p>متنی را که نمی‌فهمد، دوباره می‌خواند.</p> <p>درباره شخصیت‌ها و رویدادهای داستان گفتگو می‌کند.</p> <p>متون غیرداستانی را برای جواب دادن به سوالات خاص یا رسیدن به اهداف خاص می‌خواند .</p> <p>داستان‌ها را در سطح آسان درک می‌کند .شروع به درک مفاهیم پیچیده‌تر در کتاب‌ها می‌کند.</p>	<p>خواندن</p> <p>متن را با تسلط و احساس بسیار بیشتری می‌خواند.</p> <p>کتاب‌های بلندتر و پیچیده‌تر را بطور مستقل می‌خواند.</p> <p>در زمان مواجهه با لغات ناآشنا، از استراتژی‌های شناسایی لغت به‌درستی و بصورت اتومات استفاده می‌کند.</p> <p>برای استخراج مفهوم از متن، از استراتژی‌های مختلف استفاده می‌کند.</p> <p>برای رسیدن به مفهوم، به حداقل تصاویر کتاب ضرورت دارد یا اصلاً ضرورت ندارد.</p> <p>نکات اصلی را از متون داستانی و غیرداستانی خلاصه می‌کند.</p> <p>بین تجربیات شخصی، شناخت از کتاب‌ها یا دنیا و کتاب‌های خوانده‌شده ارتباط برقرار می‌کند.</p> <p>متون را برای رسیدن به مفهوم و روابط تفسیر می‌کند.</p> <p>توانایی استخراج مفهوم از کتاب افزایش می‌یابد.</p>

ابتدایی) مهد طفل الی سال 1)	گذار) سالهای 1 الی 2)	گسترش) سالهای 2 الی 4)
<p>نوشتن</p> <p>متن شخصی می‌سازد تا دیگران آن را بخوانند. نوشته‌ها شبیه نسخه‌برداری از لسان گفتاری است. از املای ابداعی و رایج استفاده می‌کند. از بانک لغت برای هجی استفاده می‌کند. معمولاً صدای اولیه و گاهی صدای نهایی برای بیان کردن لغت به کار می‌رود؛ بطورمثال p/a بازی. 3 الی 4 لغت را به درستی هجی می‌کند. می‌تواند صداها را در یک لغت یک-هجایی ترکیب یا تفکیک کند، مثل $c-a-t$. می‌تواند تعداد هجاهای لغات را بشنود و بشمارد. فاصله‌گذاری بین لغات یکسان‌تر می‌شود. از نقطه و حروف کلان و کوچک استفاده می‌کند. از دیگر نشانه‌ها از قبیل علامت تعجبی و علامت سوالیه استفاده می‌کند. شروع به انتخاب اشکال یا سبکهای مختلف نگارش برای اهداف مختلف می‌کند. شروع به نوشتن لغات و جملات در پروگرام‌های لغت‌پرداز می‌کند.</p>	<p>نوشتن</p> <p>متن‌هایی با انواع یا ژانرهای گوناگون نوشته می‌کند. شروع به استفاده از لسان رسمی به جای لسان شفاهی می‌کند. نوشتن به تدریج شکل کتبی‌تر را به خود می‌گیرد. نوشتن جملات با طول و پیچیدگی بیشتر. از دانش گسترده گرامر برای تاثیرگذاری بر نوشته استفاده می‌کند؛ بطورمثال از صفت برای تشریح استفاده می‌کند، مثل درخت بلند سبز. لغات املای مطالعه‌شده را به درستی هجی می‌کند. استفاده از الگوهای هجی در لغات ناآشنا را آغاز می‌کند. می‌تواند چندین هجا را در لغات بشنود و از آنها برای هجی کردن استفاده نماید. بسیاری از لغات پرکاربرد را به درستی هجی می‌کند. استفاده از پروسه نوشتن برای تولید اثر نهایی (پیش‌نویس کردن، ویرایش، اصلاح (را آغاز می‌کند. به جنبه‌های تخنیکی نگارش توجه می‌کند.</p>	<p>نوشتن</p> <p>لغات املای مطالعه‌شده را به درستی هجی می‌کند. شروع به گنجاندن لغات پیچیده‌تر و لسان کتابی در متن خود می‌کند. در صورت ضرورت می‌تواند از لغات تخنیکی، مثل کیسه‌دار، پستاندار، در متن معلومات مربوط به حیوانات استرالیایی استفاده نماید. آثار مختلف نگارشی تولید می‌کند. ساختار را متناسب با هدف خاص انتخاب می‌کند. از پروسه نگارش برای تولید اثر و تبادل تجربه با همسالان استفاده می‌کند. اثر خود را به متعلمین دیگر ارائه می‌کند و پیشنهادات خود را با متعلمین دیگر در میان می‌گذارد. شروع به استفاده از پراگراف برای تولید متون بلندتر می‌کند.</p>

مراجع

The Agenda for Children, [Literacy development milestones](https://letstalkcambridge.org/wp-content/uploads/Literacy-Development-Milestones-new-logo1.pdf) <https://letstalkcambridge.org/wp-content/uploads/Literacy-Development-Milestones-new-logo1.pdf>

Halliday, M. (1973). *Explorations in the functions of language*, Edward Arnold, London

Hill, S. (2012). *Developing early literacy: assessment and teaching*, Eleanor Curtain, South Yarra, VIC

Vukelich, C. Christie, J. and Enz, B. (2002). *Helping young children learn language and literacy* Allyn and Bacon, Boston

Waterland, L. (1988). *Read with me: An apprenticeship approach to reading*, Thimble, Stroud